

Bayramova Rəxəndə
Quba şəhərində
"Soyqırımı Memorial"nin direktoru

QUBA QƏZASINDA İCTİMAİ-SİYASİ VƏZİYYƏT (1918-1919-CU İLLƏR)

Açar sözlər: Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti, Quba qəzası, Əmiraslan Xan Xoyski
Key words: Azerbaijan Republic, Quba region, Amiraslan Khan Khoysky
Ключевые слова: Азербайджанская Народная Республика, Кубинский уезд, Амир Хан Хойски

Quba qəzası yadelli düşmənlərdən azad edildikdən sonra hakimiyyət strukturlarını yenidən formalaşdırılmasına başlanıldı. Şəhər dumasının fəaliyyəti bərpa edildi. Seçki əsasında şəhər özünüidarəsi və onun icraiyyə komitəsi yaradıldı. Əliabbas Əlibəyov şəhər özünüidarəsinin başçısı, İsmayıl Rzayev şəhərin komissarı seçildi. Nəhiyələrdə də qanuni hakimiyyət orqanlarının fəaliyyəti bərpa edildi. Əhaliyə qarşı qanunsuz əməllərdə ittiham olunanlar məsuliyyətə cəlb olundular. Bu zaman türk ordusunun müəyyən hissələri zabitlərlə birlikdə qəzada yerləşmişdi. Onların ərzaqla təminatı yerli əhalinin hesabına həyata keçirildiyindən müəyyən narazılıqlar yaranırdı. Osmanlı dövləti xeyrinə ucuz qiymətə taxılın toplanması üçün qəza ərazisində xüsusi komissiya təşkil edilmişdi.

Şimali Azərbaycanda dövlətçiliyin təşəkkül tapması iqtisadiyyatın da tamamilə yenidən qurulmasını tələb edirdi. Lakin ikihakimiyyətlik dövründə Cənubi Qafqazda, eləcə də Şimali Azərbaycanada baş alıb gedən anarxiya, hərə-mərcilik, xalqın varidatının Bakı Soveti və «Sentrəkaspı» tərəfindən talan edilməsi və nəhayət, müstəqil dövlət quruculuğu dövründə ölkənin xarici qoşunların təsiri altında olması nəticəsində iqtisadiyyatın, demək olar ki, tam dağılması gənc hökuməti böyük çətinliklərlə qarşılaşdırırdı. Hökumətin iqtisadiyyat sahəsində əsas vəzifəsi təkcə dağıdılmış təsərrüfat sahələrini bərpa etmək deyil, həm də yeni iqtisadi sistemin prinsiplərini müəyyənləşdirmək, həmçinin həmin prinsiplər əsasında islahatlarla başlamaq idi (1, s. 696). Lakin bütün bu planları həyata keçirmək üçün müəyyən vaxt, vəsait, əmin-amanlıq və sabitlik tələb olunurdu.

Həmin dövrdə ölkədə yaranmış ağır iqtisadi şərait Quba qəzasından da təsirsiz ötürmədi. Hərbi əməliyyatlar, ümumi iqtisadi gerilik əhalinin sosial-iqtisadi vəziyyətinə öz təsirini göstərirdi. Soyğunçuluq, qarət halları artmışdı, quldur dəstələri hətta dövlət idarələrinə hücum etməkdən belə çəkinmirdilər. 1918-ci ilin oktyabrın 27-də Alpan kənd sakini İbrahim Nəbi oğlunun başçılığı ilə quldurlar Quba şəhərindəki hökumət xəzinəsini talan etdilər (2, s. 85). Lakin talançılar hökumət orqanları tərəfindən tapılaraq cəzalandırıldılar.

Quba qəzası əhalinin sayına və ərazisinə görə Azərbaycanın mühüm bölgələrindən biri idi. Qəza Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti parlamentində 3 deputatla (1-i şəhərdən, 2-i qəzadan) təmsil olunmuşdu (3, s. 15). Bunlar Ə. Zizikski, M.B. Axundzadə və Q. Ə. Məhəmmədbəyov idilər.

Quba milli qüvvələr tərəfindən azad olunduqdan sonra Əmiraslan Xan Xoyski Quba qəzasının rəisi təyin olunmuşdu. Azərbaycan Milli İstiqlal hərəkatının fəal iştirakçılarından biri Fətəli Xan Xoyskinin böyük qardaşı general-leytenant Cahangir Xan Xoyskinin oğlu Ə.X. Xoyski Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə Bakı qubernatorunun birinci müavini, sonra Gəncə qəzasının rəisi, daha sonra isə Daxili İşlər Nazirliyinin Qazax qəzası üzrə xüsusi səlahiyyətli nümayəndəsi və Quba qəzasının rəisi olmuşdu. Azərbaycan Cümhuriyyəti Sovet Rusiyası tərəfindən işğal edildikdən sonra, Əmiraslan Xan Xoyski Gəncədə sovet-bolşevik işğalçılarına qarşı qaldırılmış üsyanın əsas təşkilatçılarından biri idi. Gəncə üsyanı (1920) qəddarlıqla yatırıldıqdan sonra Ə.X. Xoyski Osmanlı Türkiyəsinə mühacirət etmiş, ömrünün sonuna qədər orada yaşamışdı (4, s. 23). Qəza rəisi vəzifəsində fəaliyyəti dövründə Əmiraslan Xan Xoyski geniş işlər həyata keçirmiş, qəzada sabitliyin qorunub saxlanılmasına nail olmuşdu.

Görülən müsbət işlərlə yanaşı qəzada bir çox sahələrdə çatışmazlıqlar mövcud idi. Bir tərəfdən də müxalifətdə olan partiyanın rəsmi matbuatı olan «İttihad» qəzetinin səhifələrində müsavət partiya-

sının üzvü olan Fətəli Xoyskinin qərəzli şəkildə mütəmadi olaraq müxtəlif cinayətlərdə günahlandırılması qəza əhalisi arasında yerli hakimiyyətə qarşı müəyyən inamsızlığın, çaşqınlığın yaranması ilə nəticələnirdi (5, 1919, 5 may).

1918-ci ilin yazında erməni – daşnak qüvvələri tərəfindən Qubada həyata keçirilmiş soyqırımı qəzanın iqtisadiyyatına, xüsusən onun aparıcı sahəsi olan kənd təsərrüfatına ciddi ziyan vurmuşdu. Əhalinin öz yerlərini tərk etməsi, toxumun tapılmaması və s. amillər nəticəsində torpaqların çoxu əkilməmiş, məhsul sarıdan qıtlıq yaranmışdı. Həmin ilin payızında da qəzanın çox hissəsində sakinlər payız əkinini bilməmişdilər. Səhəb isə məlum idi. Taxıl ehtiyatı, toxum yox idi. Bu məsələ ilə əlaqədar 1919-cu ilin başlanğıcında bölgə sakinləri köməklik göstərilməsi üçün müxtəlif təşkilatlara, o cümlədən ərzaq komitəsinə və onun qəzadakı nümayəndəsinə müraciətlər ünvanlayır, yardım göstərilməsini xahiş edirdilər. Onlar bu yardımın əvəzində payızda toplayacaqları məhsulun yarısını belə dövlətə verməyə hazır olduqlarını bildirirdilər.

Aqrar islahatların ləngiməsi torpaqsızlıqdan əziyyət çəkən kəndlilərin haqlı narazılığına səbəb olurdu. Bir sıra hallarda bu kəndliləri kütləvi hərəkatlara sövq edir, onları xəzinə torpaqlarını zəbt etməsinə gətirib çıxarırdı. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti kəndlilərin narazılığını yatırımaq üçün müəyyən tədbirlər görməyə başlamışdı. Hökumətin qərarı ilə Müşkür nahiyəsinin «Cəfər qışlaq» adlanan ərazisindəki 251 desyatın torpaq sahəsi Qusar nahiyəsinin Yuxarı Ləcər kəndlilərinə qaytarılmışdı (6, v. 7-12).

Həmin dövrdə qəza kəndliləri ilə bağlı mühüm bir məsələnin - Müşkür nahiyəsinin Güdəki kəndinin Lənkarana sürgün edilmiş kəndlilərinin öz dədə-baba torpaqlarına qaytarılması ilə bağlı məsələnin öz müsbət həllini tapması oldu. XX əsrin əvvəllərində bu kəndə məxsus torpaqlar rus köçkünlərinə verilmiş, kəndin adı isə dəyişdirilərək Aleksandrovka qoyulmuşdu. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti güdəkliklərin tələblərinə müsbət yanaşaraq 1918-ci ilin sonlarında onların doğma kəndlərinə qaytarılmasına köməklik göstərmiş, buranı tərk etmiş rusların və xəzinənin istifadəsində olan torpaqlardan onların istifadə etməsinə icazə vermişdi.

Hökumətin digər qərarı ilə qəzanın bir neçə kəndinin sakinlərinin icarəyə götürüdükləri xəzinə torpaqlarına görə borcları silinmişdi (7, v. 47).

Lakin bu tədbirlərə baxmayaraq torpaqsızlıq, ağır sosial şərait kəndlilərin narazılığı üçün zəmin yaradırdı. 1919-cu ilin yazından başlayaraq kəndli hərəkatı yenidən dirçəlməyə başladı. Kəndlilər xəzinə və sahibkar torpaqlarını zəbt edir, icarə haqlarını ödəməkdən imtina edirdilər. Qəzanın müxtəlif kəndlərində kəndlilərlə bəylər, mülkədarlar arasında tez-tez münafişələr baş verirdi. Hökumət qüvvələrini bu münafişələri nizamlamaq cəhdləri bir sıra hallarda silahlı toqquşmalara gətirib çıxarırdı, bu da əhalinin hakimiyyət strukturlarına inamsızlığını artırırdı.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti qəzanın iqtisadi vəziyyətini qismən yüngülləşdirmək üçün müəyyən tədbirlər gördüdü. Hökumətin 17 sentyabr 1919-cu il tarixli qərarı ilə Quba qəzasında Dağıstana göndərilən malların sərbəst surətdə idxalı və ixracına icazə verilmişdi. Gömrük qaydaları və rüsumsuz bəzi ilkin ixracat mallarının çıxarılmasına icazə verilməsi əhalinin maddi durumuna heç şübhəsiz müsbət təsir göstərirdi. Çünki o zaman Quba qəzası həm Bakı qəzası, həm də Dağıstan üçün əhalinin ərzaqla təminatının əsas mənbələrindən hesab olunurdu (5, 1919, 2 noyabr).

Həmin dövrdə qubalıların narahət edən digər bir məsələ isə qonşu Dağılır Respublikasının Azərbaycan torpaqlarına, o cümlədən Qubaya olan əsassız ərazi iddiası olmuşdur. Belə ki, Dağılır Respublikası 1918-ci ilin payızında Şimali Qafqaza da öz mövqelərini möhkəmləndirmək üçün müəyyən tədbirlər görməklə yanaşı, bəzi addımları ilə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti və Gürcüstan Demokratik Respublikası ilə münasibətlərdə problemlər yaradırdı. Dağılır hökumətinin bəzi üzvləri Quba qəzası ilə bağlı Şimali Azərbaycana, Cənubi Osetiya və Abxaziya ilə əlaqədar isə Gürcüstana qarşı ərazi iddiası qaldırıldılar. Dağılır Respublikası hökumətinin ayrı-ayrı üzvləri Quba qəzası ilə bağlı ərazi iddiası irəli sürərək, bölgənin tarixən formalaşmış etnik vəziyyətini nəzərə almırdılar. Dağılır hərəqləri bu əsassız iddianı həyata keçirmək məqsədilə, hətta, Quba qəzası ərazisinə müdaxilə etmiş, Yalama dəmir yolu stansiyasını ələ keçirmişdilər. Azərbaycanın Xalq Cümhuriyyətinin sərhəd keşikçiləri 1918-ci il dekabrın 24-də onları bu ərazidən çıxarmış, şimal sərhədini keçmiş Bakı quberniyası hüduqları boyunca bərpa etmişdilər (4, s. 155-156). Dağılır Respublikası hökumətinin Bakıdakı nümayəndəsi Əlixan Qantəmri bu münafişə ilə bağlı Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti

hökumətinə etirazını bildirmiş, «mübahisəli» sərhəd məsələlərinin həlli üçün xüsusi orqan yaradılması, ona qədər isə Quba qəzasının idarə olunmasında hər iki tərəfi təmsil edən müştərək qrupun fəaliyyət göstərməsi təklifini irəli sürmüşdü.

Bir müddət sonra Dağlı Respublikasının Xarici İşlər Naziri Heydər Bammatovun başçılıq etdiyi qrup Qafqazda ərazi mübahisələrinin həlli zamanı Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin təklif etdiyi prinsipləri dəstəklədi. Həmin prinsiplər bunlar idi: ərazi məsələlərinin həllində mübahisəli bölgədə yaşayan əhalinin öz iradəsinə azad surətdə bildirməsinin əsas götürülməsi; ərazi mübahisəsinin yalnız əhalinin qarışıq yaşadığı bölgələrə aid edilməsi; əhalinin rəyi yekdil olmadığı halda bölgənin iqtisadi-təsərrüfat əlaqələrinə üstünlük verilməsi (4, s. 155-156).

Quba qəzasının əhalisi və Quba Müsəlman Şurası bu ərazinin Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ayrılmaq tərkib hissəsi olduğunu qəti şəkildə bəyan etdi. Quba Müsəlman Şurası Dağlılar hökumətinə göndərdiyi məktubda onun bəzi üzvlərinin ərazi iddiasını ümummüsəlman mənafeyini müəmmal məqsədlərə qurban vermək cəhdi kimi qiymətləndirdi. Quba mahalında qəzanın guya Dağıstan qoşulması ilə bağlı hansısa cərəyanın olması barədə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti parlamentində də fikirlər irəli sürülmüşdü. Bunu 1918-ci il fevralın 5-də parlamentdə müxalif «İttihad» partiyasının nümayəndəsi Qarabəyov də səsləndirmişdi. Bu iddianın yalan olduğunu həm Quba qəzasının nümayəndəsi Murtuza Axundov, həm də Müsavat fraksiyasının sədri M.Ə.Rəsulzadə qətiyyətlə təkzib etmişdilər. Quba nümayəndəsi M.Axundzadə Azərbaycan Parlamentində bu məsələ ilə bağlı 1919-cu il fevralın 5-də çıxışında bildirmişdi: «Bakı Azərbaycanın paytaxtı olduğu halda, burada üçrəngli bayraqdan ancaq bir dəyə görürəm, halbuki Qubada kasıb, dövlətli – hər kəsin ipək parçadan tikilmiş üçrəngli bayrağı var, hər cümə günü şəhərə təzyiq edirlər. Lakin nədənsə bunu Bakıda görmürəm» (8, s. 247, 250-259).

«Quba məsələsi» Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin qətiyyətli mövqeyi, Quba qəzası əhalisinin öz iradəsinə birmənalı şəkildə bildirməsi və Dağlılar hökumətində sağlam düşüncənin üstün gəlməsi nəticəsində qısa müddətdə həll edildi.

1919-cu ilin 5 fevralında Quba qəza başçısının böyük köməkçisi Səlimbəy Ağakışibəyov Quba qəza rəisi təyin edildi. 1919-cu ilin əvvəllərindən oktyabr ayınadək S. Ağakışibəyov paralel olaraq polis idarəsinə də rəhbərlik etmişdi. Qəza sakinləri bütün mövcud çətinliklərə baxmayaraq gənc dövlətin inkişaf etməsinə və çiçəklənməsinə ürəkdən arzulayırdı və az müddət sonra bütün çətinliklərin aradan qaldırılacağına inanırdılar. Onlarda böyük ruh yüksəkliyi mövcud idi. Yeni hakimiyyətin qəzada gördüyü müsbət əhəmiyyətli işlər sakinlərin gənc dövlətə olan inamının günü-gündən artmasına səbəb olmuşdu. Bütün fikir ayrılıqlarına baxmayaraq qəza sakinləri dövlətçilik naminə, dövlətin maraqlarının qorunması ilə bağlı məsələlərdə bir yumruq kimi birləşə bilir və siyasi məsələlərə gənc cümhuriyyətinin maraqlarını qorumaqla münasibət bildirirdilər. Bunu əhalinin müxtəlif təbəqələrinin Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinə və parlamentinə göndərdiyi məktub və teleqramlar da təsdiq edirdi. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti parlamentinin açılması münasibəti ilə 1918-ci ilin dekabrında Quba qəzasının əhalisi adından parlamentə göndərilmiş teleqramda qəza əhalisinin möhkəm dövlət hakimiyyətinin yaradılacağına inamları ifadə edilmişdi (5, 1918, 7 dekabr). Quba qəzasında vəziyyətlə ətraflı tanış olmaq üçün Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Baş Naziri N.Yusifbəyli və Müdafiə Naziri general S. Mehmandarov 1919-cu il iyulunda qəzada səfərdə olmuşdular. Onlar qəzanın Xaçmaz, Xudat, Qusar nahiyələrinə də baş çəkmiş, əhali ilə çoxsaylı görüşlər keçirmişdilər. Müsavat partiyasının sədri M.Ə.Rəsulzadənin 1919-cu ilin sentyabrında Qubaya gəlişi də qəzada mühüm hadisəyə çevrildi. Xalq ona olan rəğbətini göstərmək üçün Xaçmazdan Qubayadək olan yolu gül-çiçəyə bürümüşdü. Onunla birlikdə parlament üzvləri A.K.Kazımzadə və M.Axundzadə də qəzaya gələrək buradakı vəziyyət ilə tanış olmuş, partiya təşkilatlarını təftiş etmişdilər (5, 1918, 6 sentyabr). Quba şəhəri və qəzası əhalinin siyasi fəallığının yüksək olduğu bölgələrdən biri idi. Burada xüsusən Müsavat partiyasının nüfuzu çox yüksək idi. Qəzada partiyanın şöbəsi 1912-ci ildən fəaliyyət göstərirdi. Partiyanın Quba şöbəsinə Əbdülqasim Rüstənzadə rəhbərlik edirdi (9, 1919, 19 aprel). 1919-cu ilin martında Qusar nahiyəsinin Xuluq kəndində Əbdülqasim Rüstənzadənin rəhbərliyi ilə partiyanın yerli şöbəsi yaradıldı. Partiyanın şöbələri həmçinin Rustov nahiyəsinin Çiçi, Talabı kəndlərində də yaradılmışdı (10, 1919, 16 aprel). 1919-

cu ilin sonlarında qəzada artıq 25 yerli özak mövcud idi. Bunu Müsavat partiyasının II qurultayında Qubadan olan nümayəndə Rüstənzadə öz çıxışında bildirmişdi (5, 1919, 13 dekabr).

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətində iri siyasi partiyalardan olan Əhrrar partiyasının da Quba qəzasında özakları yaradılmışdı. Cümhuriyyət dövründə Müsavata qarşı əks mövqedə duran və hökumətin hər bir addımına tənqidi yanaşan aparıcı müxalifət partiyası İttihad Partiyası idi və bu partiyanın Qubada müəyyən nüfuzu var idi. Artıq 1920-ci ilin yanvar ayı üçün «İttihad»ın təşkilat şöbəsi xeyli genişlənməmiş, onun yerlərdəki şöbələrinin sayı 600-ü ötmüşdü. Ölkənin iri yaşayış məntəqələrində isə qəza və quberniya miqyasında firqəyə rəhbərliyi mərkəzləşdirən 30 komitə yaradılmışdı. Yerli komitə və şöbələrin mərkəzi komitə ilə əlaqəsini gücləndirmək, eyni zamanda MK qərarlarının əyalətdə həyata keçirilməsinə nəzarət etmək məqsədilə ölkənin ayrı-ayrı bölgələrində partiyanın mərkəzi icra aparatının təşviqatçıları fəaliyyət göstərirdi. Bu məqsədlə Quba qəzasında Əbdül Cəbizadə iş aparmışdı (11, s. 98). Partiyanın Ə.Zizikski, Q.Ə.Məhəmmədbəyov kimi üzvləri qəzanı Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti parlamentində təmsil edirdilər. Partiyanın rəhbər aparıcı qüvvəsini ziyalılar təşkil etmişdir. Əli bəy Zizikski qeyd olunan partiyanın fəal üzvlərindən biri olmaqla Mərkəzi Komitənin tərkibində olan 30 nəfərdən biri idi (11, s. 116).

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətində yaradılmış demokratik siyasi şəraitdə digər partiyaların sərbəst fəaliyyət göstərməsi üçün bütün imkanlar var idi. Quba qəzasında sol ideyaları təbliğ edən Hümmət təşkilatının və bolşeviklər partiyasının özakları açıq siyasi fəaliyyətlə məşğul olurdular. Hümmətin qəzadakı əsas liderləri A.B.Yusifzadə, Ə.H.Nəcəfov, M.Tahirov idilər. Bolşeviklər partiyasının yerli özakları əsasən dəmiryolu stansiyalarında, bəliq vətəgələrində fəaliyyət göstərirdi, öz ideyalarını təbliğ edirdilər (12, 1921, №3; 2, s. 106-108). 1920-ci ilin fevralında Azərbaycan Kommunist Partiyası yarandıqdan sonra Qubada da 28 nəfərlik qəza partiya komitəsi yaradılmışdı.

1919-cu ilin sentyabrında Quba şəhər dumasının 39 nəfər yeni heyəti seçildi. 1920-ci ilin fevral ayının ikinci yarısında isə qəza rəhbərliyinə dəyişiklik edildi və Talıbxan bəy Məşədi Hüseyn bəy oğlu Talıbxanov qəza rəisi təyin edildi. Talıbxanbəyov Şamaxıdan Qubaya, S. Ağakışibəyov isə Qubadan Şamaxıya göndərilərək Şamaxıda qəza rəisi təyin edilmişdi. Yeni rəhbərlik qəzada sabitliyi möhkəmləndirmək üçün müəyyən tədbirlər görmüş, antidövlət fəaliyyəti ilə məşğul olan ünsürlərin müəyyənləşdirib qəzadan çıxarılmasına nail olmuşdu. Bu barədə qəza rəisi Bakı qubernatoruna göndərdiyi 11 mart 1920-ci il tarixli teleqramında xəbər verirdi (13, v.8).

Lakin həmin dövrdə Şimali Azərbaycanda cərəyan edən siyasi hadisələr, hakimiyyət böhranları ölkədə köklü siyasi-iqtisadi islahatlar aparmağa imkan vermirdi. Bunun əsas səbəblərindən biri də regionda baş verən mürəkkəb geosiyasi proseslər idi ki, onlar Cümhuriyyətin şimal ərazisi olan Quba qəzasına bilavasitə təsir göstərirdi.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat

1. Azərbaycan tarixi, 7 cildə, V cild, (1900 – 27 fevral – 1920), Bakı: Elm, 2001, 672 s.
2. Rüstəmbaylı M. Çarışan qüvvələr. Bakı, Maarif, 1991, 184 s.
3. Азербайджанская Демократическая Республика (1918-1920). Законодательные акты. Б., Азербайджан, 1998, 425 с.
4. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Ensiklopediyası. 2 cildə, II cild, Bakı: Lider nəşriyyatı, 2004, 469 s.
5. «Азербайджан» газ
6. АРПІІSSA, f. 77, s. 6, iş 38
7. АРПІІSSA, f. 77, s. 2, iş 15
8. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti (1918-1920), Parlament. 2 cildə, I cild, Bakı: Azərbaycan, 1998, 974 s.
9. «Истгилал» газ.
10. Кавказский Календарь на 1917 г., Тифлис, 1916.
11. Göyüşov A. Azərbaycanda ittihadçılıq. Bakı: Bakı Universiteti, 1997, 129 s.
12. «Füqarə füyuzatı» qəzeti
13. ARDA, f. 894, s. 7, iş 18
14. Fərzəlibəyli S. Quba tarixi. Bakı, Əbilov, Zeynalov və qardaşları, 2001, 388 s.

SOCIO-POLITICAL SITUATION IN GUBA UYEZD (1918-1919)

Summary

The article mentions the rebuilding of power structures after the Guba uyezd was liberated from foreign enemies. The city Dumas was restored. Those charged with illegal acts were brought to justice. Meanwhile, certain parts of the Turkish troops were in the uyezd along with officers. There was some dissatisfaction with their provision of food at the expense of the local population. A special commission was set up to collect grain at a cheap price in favor of the Turkish troops.

ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ЖИЗНЬ В ГУБИНСКОМ УЕЗДЕ (1918-1919 гг.)

Резюме

Статья посвящена истории общественно-политической жизни Губинского уезда Азербайджанской Народной Республики в 1918-1919 годов. Автор на основе фактического материала научной литературы и архивных документов сумел осветить историю общественной политической жизни северного региона, в том числе Губинского уезда Азербайджанской Народной Республики в 1918-1919 годах.